

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Ağustos – Ekim 2006
Yıl : 8 Sayı : 30

JOURNAL OF ACADEMIC STUDIES

August – October 2006
Volume : 8 Number : 30

Maestro

AKADEMİK ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Yıl: 8 Sayı: 30
Ağustos - Ekim 2006
3 Aylık Hakemli Uluslararası Akademik Dergi
Yaygın Süreli Yayın

Maestro İnsan Kaynakları Eğt.
Yat. ve Danışmanlık Hizm. Tic. A.Ş. adına
Sahibi/Publisher
Dr. Ali BAYRAM

Yazı İşleri Müdürü
Managing Editor
Abdullah UYSAL

Yazı İşleri Müdür Yrd.
Assistant to the Managing Editor
Kemal DADAŞOĞLU

Yayın Kurulu/Editorial Board
Prof. Dr. Vildan SERİN
Prof. Dr. Burhan KUZU
Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN
Prof. Dr. Büşra ERSANLI
Prof. Dr. Nazif SHAHRANI
Prof. Dr. Henry GLASSIE
Prof. Dr. Leonid R. SYKIAINEN

Türkçe Redaktör
Turkish Proofreader
Yrd. Doç.Dr. Recep USLU

İngilizce Redaktör
English Proofreader
Irene C. AÇIKGENÇ

Baskı:
Alemdar Ofset
Davutpaşa Cad. No:20 Besler İş
Merkezi No:29-30 Topkapı/İstanbul

Dağıtım/ Distribution :
Gökkuşuğu Dağıtım

Gönderilen Yazılar İade Edilmez.

JOURNAL OF ACADEMIC STUDIES

Volume: 8 Number: 30
August – October 2006
Peer Reviewed Quarterly
International Academic Journal

Akademik Araştırmalar Dergisi aşağıdaki
indekslere dâhil edilmiştir.

- Index Islamicus
- EBSCO elektronik veri tabanı
- Sociological Abstracts
- Worldwide Political Science Abstracts

The Journal of Academic Studies is indexed in

- Index Islamicus
- EBSCO data base.
- Sociological Abstracts
- Worldwide Political Science Abstracts

HABERLEŞME / CORRESPONDENCE

**Yönetim Yeri, İmtiyaz Sahibi ve
Sorumlu Müdür Adresi**

Akademik Araştırmalar Dergisi

Bulgurlu Mah. Huzurevler Cad. Sevgi sok.
Elagöz Ap. 3/2 Üsküdar/ İSTANBUL
Tel : +90 216 461 19 83
Fax : +90 216 523 74 59

URL : <http://www.academical.org>
E-mail: editors@academical.org
dergi@academical.org

Maestro Danışmanlık A.Ş.

Bulgurlu Mah. Huzurevler Cad. Sevgi sok.
Elagöz Ap. 3/2 Üsküdar/ İSTANBUL
Tel : +90 216 461 19 83

URL : <http://www.maestrodanismanlik.com.tr>
E-mail: dergi@maestrodanismanlik.com.tr

ABONE HİZMETLERİ / SUBSCRIPTIONS

E-mail: info@academical.org
Tel : +90 216 461 19 83
Fax : +90 216 523 74 59

© Dergide yer alan yazıların yayın hakkı **Maestro Danışmanlık A.Ş.**'ne aittir.
Kaynak göstermek kaydıyla alıntı yapılabilir.

© Copyright by **Maestro Danışmanlık A.Ş.** Articles can be quoted provided that reference is given.

İnternet Türkçesinin Çıĝlıĝı: "Türkçe Dili (!) ve Diĝerleri"

Mehmet KARA*

GİRİŞ

Bilginin daha kolay ve hızlı bir şekilde yayılıp paylaşılmasını saĝlayan internet, yanlışlıkların yayılmasını da akıl almaz bir şekilde hızlandırmaktadır. Bu yüzden internette yaygın dil kirliliĝi bulunmaktadır. Özellikle argo kelimelerin fazlaca kullanılması ve dil kurallarının hiçe sayılması, internet Türkçesinin iki büyük problemidir.

İnternet ortamındaki alelacele yazışmalarda, büyük/küçük harfin yazımına ve noktalama işaretlerine hiç dikkat edilmemektedir. Bunun için zamanın olmadığını iddia edenler çıkabilir. Ancak sanal âlemdede çok vakit harcayan böyle kimseler; uygun zamanlarda yazacakları ciddi yazılarda internetteki yanlış alışkanlıklarını devam ettirirlerse, bu Türkçe açısından hiç de hoş olmayan sonuçları doğurabilir.-

İnternet ortamı, kitap okumayı azaltarak kültürlenmeye büyük darbe vurmaktadır. Kültürü kıt insanlar da hem dili doğru düzgün kullanmamakta hem de argoya çok fazla yer vererek dilin büsbütün kirlenmesine yol açmaktadırlar. Bu kirlenme zamanla genel dile sıçrarsa, Türkçe açısından önüne geçilmez sıkıntılar doğabilir. İnternet çok geniş kitlelere hızlı bir şekilde etki ettiği için de yeni ortaya çıkan dil yanlışları, çok daha çabuk yaygınlaşabilir. Üzerinde duracağımız "*Türkçe dili*" ve benzeri yanlışlar da bu türdendir. Yabancı dille eğitimin bir ürünü olan bu yanlış kullanımın yaygınlaşmasına internet sebep olmuştur.

Türkiye'de, seviyeli yabancı dil öğretimiyle yabancı dille öğretim arasındaki fark ve bunların sonuçları tam olarak anlaşılmış değildir. Maalesef yabancı dille öğretim yapılan okulların seviyesi, bu durum yabancı dilden kaynaklanmamakla birlikte, diĝerlerinden daha iyi olduğu için en zeki çocuklar bu okullara yönlendirilmektedir.

Neredeyse anaokulundan lisansüstü eğitim kademesine ve hatta doçentlik aşamasına kadar yabancı dille eğitim ve yabancı dil, bir şekilde mecburî hâle getirilmiştir. Bu zorlayıcı yaklaşım, yabancı kültürü de beraberinde getirmektedir. Özellikle yabancı dille öğretim yapılan okulların birçoğunda öğrenci, adeta bütün derslerde yabancı dil ve kültürlerle yüz yüze gelmektedir. Çünkü bir dil öğrenilirken, farkında olmadan o dilin kullanıcılarının kültürü ve alışkanlıkları da öğrenilmektedir. Oluşan bu yabancı dil atmosferi, kültür yozlaşmasının yanı sıra Türkçenin kirlenmesine yol açmaktadır. Çünkü insan beyni, zamanla bir başka dil üzerinden düşünmeye başlamakta; Türkçeye yabancı kelimeler ve kavramlar bu yolla hem hızlıca girmekte, hem de zaman zaman Türkçenin gramer yapısına uygun olmayan ifadeler ortaya çıkmaktadır. Öte yandan başkasının diline ve kültürüne aşırı hayranlık, bireylerde kendi diline ve kültürüne karşı gü-

vensizlik uyandırmaktadır. Böyle kişilerin zamanla kendi dillerinin bilim dili olamayacağını ileri sürecek kadar yabancılaştığı da oluyor. Nitekim zaman zaman eğitim öğretim kurumunun başında bulunan bazı kişiler, bunu basın önünde açık bir şekilde dile getirilmektedir. Ortak bir kanatla kendine, milletine ve diline olan güveni yitirenler; başka milletlerin kölesi, oyuncağı olmaya mahkûmdurlar. Bu gün dünyada yaygın ve baskın dil İngilizcedir. Türkiye’de bazılarınca bu dil, gereğinden fazla ön plâna çıkartılıp Türkçe ikinci sınıf bir dil hâline getirilmeye çalışılmaktadır.

Bilimsel çalışmalar dahil bütün işlerinde kendi dillerini bırakarak bir başka dille yazıp konuşur hâle gelen toplumlar, günün birinde sahip oldukları çok şeyi kaybedebilirler. Bu durum, günümüzde özellikle nüfuzu zayıf ve nüfusu az olan toplumların başlıca problemidir.

1. "TÜRKÇE DİLİ"NDEN DİĞERLERİNE UZANAN YANLIŞLAR DİZİSİ

Yabancı dille eğitim sonucunda bu dile ait kültürün de taşıyıcısı hâline gelenlerin Türkçeyi sadece yabancı kelime istilâsıyla yüz yüze getirmeyeceklerini, Türkçenin gramer yapısına hiç uymayan dil öğelerinin ortaya çıkmasına da sebep olacakları bilinmelidir. Geçmişte bazı yabancı diller, Osmanlıca içinde tamamlamalı yapıları doğurmuş ve dilin gramer yapısı, birazda o yılların şartları gereği, yabancı unsurların baskısı altında kalmıştı Benzer durumlar, günümüz Türkçesinde İngilizcenin etkisiyle/baskısıyla yaygınlaşmaya başlamıştır.

Biz, İngilizcenin etkisiyle Türkçede nasıl problemlili yapıların ortaya çıkabileceğini bir dil ögesini inceleyerek ortaya koymaya çalıştık ve ilgi çekici sonuçlara ulaştık. Bu araştırmada öncelikle konuyla alakalı doğru/yanlış bütün anahtar kelimeler [Türkçe, Türk dili, *Türkçe dili*; Arapça, Arap dili, *Arapça dili* vb.] girilerek internetten 208 sayfalık metin word ortamına aktarılmış ve bu metinler taranıp dil adlarıyla ilgili ifadeler karşılaştırılmıştır.

İngilizcede *Turkish* kelimesinin iki anlamı bulunmaktadır: "1. Türk. 2. Türkçe". İşte bu iki anlamdan birincisi Türkiye Türklerini, ikincisiyse onların dilini ifade etmek üzere kullanılmaktaydı. Ancak Türkiye Türkçesini ifade etmek üzere *Turkish language* ifadesi de kullanılıyordu. Bunun da anlamı "Türkçe" veya "Türk dili" idi. Ancak bu ifadedeki *Turkish* kelimesi zamanla "Türkçe" olarak algılanınca, *Turkish language* kelimelerinin anlamı yanlış olarak "Türkçe dili" şeklinde yazılmaya ve konuşulmaya başlandı. Bu kullanım, daha sonra diğer dil ve lehçelere de sıçradı. Sözü edilen yanlışlık, internet yüzünden oldukça fazla yaygınlaştı ve birçok kişiyi etkiler hâle geldi. Bir doçentin bildirisinde ve bir master öğrencisinin tez savunmasında benzer ifadeleri görünce/duyunca bu konuyu araştırmaya karar verdik. Bu yanlış kullanımın böylesine yaygın olacağını başlangıçta biz de tahmin etmiyorduk. Anılan dil yanlış, internet aracılığıyla yaptığımız tarama işlemi sonrasında bizi şaşkına çevirince, makalenin başlığında birkaç çarpıcı kelime kendine yer bulmuş oldu: "İnternet Türkçesinin Çıığı". İnternet yoluyla gönderilen mesajlarla bir yazının bazen

kısa sürede binlerce kişi tarafından okunduğu ve doğrular yanında yanlışların da hızla yayıldığı dikkate alınır, bu başlıkla ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır.

Aynı yanlış kullanım; *Turkish bath* "Türk hamamı", *Turkish carpet* "Türk halısı", *Turkish tobacco* "Türk tütünü" gibi ifadelerde meydana gelmemiştir. Çünkü bunlardaki *Turkish* kelimesinden sonra, zihnin karıştırabileceği *language* gibi dille ilgili bir ifade yoktur.

Turkish language yapısının "*Türkçe dili*" şeklinde yanlış algılanmasının sebebininse, bulaşma (contamination) olduğunu düşünüyoruz. Bulaşmada, anlam bakımından karşıtlık, yakınlık vb. bağlantı içinde bulunan kelimeler birbirini etkileyebilir. Yapı bakımından da aynı durum söz konusu olabilir.¹

"*Türkçe dili*", "*İngilizce dili*" gibi yanlış kullanımlar; yabancı dilin, kelime düzeyindeki etkiyi aşarak yapı düzeyinde Türkçeyi etkisi altına almaya başladığını da göstermektedir. Nitekim "Türk dili", bir isim tamlamasıdır ve dilin hangi millete ait olduğunu ifade eder. "*Türkçe dili*" ise, Türkçeye büsbütün yabancı bir yapıya sahiptir. Çünkü anlam açısından "millete ait bir dilden" söz edebiliriz, ancak "dile ait bir dilden" söz edemeyiz. Öte yandan belirtisiz isim tamlamasını ("Türk dili") bozan bu yapıyı ("*Türkçe dili*"), "Türkçenin dili" şeklinde belirtili isim tamlaması hâline getirirsek, yanlışlığın düzeyi çok iyi algılanmış olur. Kısacası, dilin dili olamaz.

Hamza Zülfikar, değişik konulara değindiği *Türk Dili* dergisinde yayınlanan bir yazısında bu konuya da bir paragraf ayırmıştır:

"Yabancılar Türkçe öğreten resmî bir kuruluşun eleman almak üzere verdiği ilânda 'İngilizce ve Almanca dillerinde...' diyor. Yaygın olarak bu söyleyişi başka yerlerde de görüyor ve duyuyoruz. Bunlara Türkçe dili'ni de eklersek acayiplik daha açık ortaya çıkar. -ce eki bu tür örneklerde dil kavramını karşılıyor. Eskiden Arabî, Farsî, İngilizî, Türkî biçimindeki söyleyişler zamanla Arapça, Farsça, İngilizce, Türkçe diye kullanıldı ve bir dilin adı bu biçimde ifade edildi. Lisan kavramını karşılayan -ce ekinden sonra tekrar dil kelimesini kullanmaya gerek yoktur. İngilizce ve Almanca bilen ... denir veya İngiliz, Alman dillerini bilen diye ilân edilir"²

Araştırmamıza konu olan yanlış kullanım, özellikle internetteki şu kişi ve kuruluşlara ait sitelerde görülmüştür: Yabancı dille öğretim yapılan okullar, yurt dışıyla ilişkileri güçlü devlet kuruluşları, yurt dışında öğrenim görmüş bazı kişilerin kişisel sayfaları, yurt dışında yaşayan Türklerin hazırladığı web sayfaları.

Ele aldığımız yanlış kullanımların büyük çoğunluğu, yabancı dille öğretim yapılan üniversitelerden mezun olan ya da bu üniversitelerde görev yapanlarca ortaya konmuştur. Ancak benzer yerlerde okuyan ya da görev yapan bütün insanları aynı kefeye koymak yanlış olur.

Bir üniversitenin iki sayfalık yabancı dil ders içeriklerinde görülen tipik yanlışlar, bu yanlışların ortaya çıkmasında yabancı dille eğitimin büyük payının bulunduğunu göstermektedir: *Fransızca dilinin, Fransızca dilinde* (2 kez), *Alman-*

ca dilinin, Almanca dilinde (2 kez), İspanyolca dilinin, İspanyolca dilinde (2 kez), Rusça dilinin, Rusça dilinde (2 kez), İtalyanca dilinin, İtalyanca dilinde (2 kez), Çince dilinin, Japonca dilinin.

İnternette tarayarak elde ettiğimiz 208 sayfalık metinde³, doğrusuyla yanlışıyla dil ve lehçe adlarını ifade eden anahtar kelimelerin [Türkçe, Türk dili, *Türkçe dili*; Arapça, Arap dili, *Arapça dili* vb.] kullanılma oranları aşağıdaki gibidir⁴:

Ana Dilimiz:

Türkçe: 295 defa.

Türk dili: 60 defa.

Türkçe dili: 66 defa.

Yabancı Diller:

İngilizce: 236 defa.

İngiliz dili: 14 defa.

İngilizce dili: 47 defa.

Almanca: 85 defa.

Alman dili: 3 defa.

Almanca dili: 15 defa.

Fransızca: 41 defa.

Fransız dili: 0 defa.

Fransızca dili: 8 defa.

Arapça: 25 defa.

Arap dili: 7 defa.

Arapça dili: 6 defa.

İspanyolca: 16 defa.

İspanyol dili: 5 defa.

İspanyolca dili: 7 defa.

Rusça: 13 defa.

Rus dili: 1 defa.

Rusça dili: 3 defa.

Japonca: 13 defa.

Japon dili: 0 defa.

Japonca dili: 2 defa.

Yunanca: 10 defa.

Yunan dili: 1 defa.
Yunanca dili: 3 defa.

Farsça: 8 defa.
Fars dili: 1 defa.
Farsça dili: 3 defa.

İtalyanca: 5 defa.
İtalyan dili: 0 defa.
İtalyanca dili: 4 defa.

Bazı Türk Lehçeleri:

Özbekçe: 14 defa.
Özbek dili: 1 defa.
Özbekçe dili: 2 defa.

Tatarca: 2 defa.
Tatar dili: 1 defa.
Tatarca dili: 1 defa.

2. YANLIŞ DİL ADLARININ KULLANILDIĞI YERLER

***“Türkçe Dili” İfadesinin Kullanıldığı Yerler*⁵**

Bu tür yanlışlara; Almanya başta olmak üzere genellikle yurt dışında yaşayan Türkler ve bazı yabancılar tarafından hazırlanan Türkçe içerikli sitelerde, ağırlıklı olarak yabancı dille öğretim yapılan üniversitelerin web sayfalarında, bazı devlet kurumlarının resmî sitelerinde, tirajı yüksek gazetelerin yabancı dil ve Türkçeyi konu edinen yazılarında, yurt dışında eğitim görmüş bazı kimsele-
rin kişisel web sayfalarında, mahkeme kayıtlarında ve meclis tutanaklarında rastlanmıştır.

***“İngilizce Dili” İfadesinin Kullanıldığı Yerler*⁶**

“İngilizce Dili” ifadesi; ağırlıklı olarak yabancı dille öğretim yapılan üniversitelerin web sayfalarında, üniversitelerin yabancı dillerle ilgili bölümlerine ve hazırlık sınıflarına ait web sayfalarında, dil öğretimini konu edinen sitelerde, üniversitelerin bağlı olduğu üst kurumun yurt dışında eğitimle ilgili duyurulara yer verilen web sayfasında, bazı devlet kurumlarının resmî sitelerinde, tirajı yüksek gazetelerin yabancı dil ve yurt dışında eğitimi konu edinen yazılarında, yurt dışında okuyan veya yabancı dille öğrenim görülen bir Türk üniversitesinden mezun olan bazı kimselerin kişisel sayfalarında, yurt dışı bağlantılı emniyet birimlerinin sitelerinde ve meclis tutanaklarında kullanılmıştır.

***“Almanca Dili” İfadesinin Kullanıldığı Yerler*⁷**

Almanya’da yaşayan Türkler tarafından hazırlanan Türkçe içerikli sitelerde, yabancı dille öğretim yapılan üniversitelerin web sayfalarında, Almanya’da öğrenim görenlerle Türkiye’de Almanca ile ilgili bölümlerde okumuş olan bazı

kimselerin kişisel sayfalarında, tirajı yüksek gazetelerin yabancı dilleri ve Almanya'yı konu edinen yazılarında bu yanlış kullanım görülmüştür.

"Fransızca Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler⁸

"Fransızca Dili" ifadesine; yabancı dille öğretim yapılan üniversitelerin ve özellikle Fransızca bölümlerinin web sayfalarında, yurt dışında öğrenim gören bazı kimselerin kişisel sayfalarında, tirajı yüksek gazetelerin web sayfalarında, emniyet üst kurumuna ve eğitimle ilgili bakanlığa ait web sayfalarında rastlanmıştır.

"Arapça Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler⁹

Bu yanlış ifade; bir üniversitenin "Tarih" bölümüne ait ders içeriklerinde, yabancı dille öğretim yapılan bir üniversitenin ders kataloğunda, yurt dışında öğrenim gören bazı kimselerin kişisel sayfalarında, yüksek tirajlı gazetelerin Arap ülkeleriyle ilgili haber metinlerinde, Vatikan ve misyonerlik konularındaki makalelerde kullanılmıştır.

"İspanyolca Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler¹⁰

Üniversitelerin bağlı olduğu üst kurumun yurt dışı bursuyla ilgili web sayfasında, eğitimle ilgili bakanlığın mezun olunan yüksek öğretim programlarının adlarına yer verilen web sayfasında, tirajı yüksek bir gazetenin İspanyolca öğretimiyle ilgili haberinde, yurt dışında öğrenim görmüş bir öğretim üyesinin kişisel sayfasında, İspanyolcayla ilgili bir kitabın tanıtıldığı sitede "İspanyolca Dili" şeklinde yanlış kullanıma rastlanmıştır.

"Rusça Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler¹¹

Tacikistan'da görev yapmış bir öğretim elemanının kişisel sayfasında, bir Kafkas derneğinin eğitimle ilgili web sayfasında, yurt dışı bağlantılı bir devlet kurumunun Türk cumhuriyetleriyle ilgili sitesinde, tirajı yüksek gazetelerden birinin ilân sayfasında bu yanlış kullanım görülmüştür.

"Farsça Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler¹²

Yabancı dille öğretim yapılan bir üniversite bünyesindeki tartışma grubuna gelen bir mesajda, tirajı yüksek gazetelerden birinin İran'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimleriyle ilgili haber metninde, İran-Türkiye ilişkilerini konu eden "İran Kültür Evi"ne ait web sayfasında bu yanlış kullanıma rastlanmıştır.

"Yunanca Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler¹³

Basın yayınıla ilgili önemli bir kurumun dış basın özetlerinde, tirajı yüksek bir gazetenin uluslar arası bir ödül töreniyle ilgili haberinde bu yanlış kullanım görülmüştür.

"Japonca Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler¹⁴

Bu yanlış kullanıma; yabancı dille öğretim yapılan bir üniversitede gerçekleştirilen Japonca konuşma yarışmasıyla ilgili haber metninde ve yine yabancı dille öğretim yapılan bir üniversitenin bülteninde rastlanmıştır.

"İtalyanca Dili" İfadesinin Kullanıldığı Yerler¹⁵

Eğitimle ilgili bakanlığın mezun olunan yüksek öğretim programlarının adları bulunan web sayfasında, yabancı dille öğretim yapılan bir üniversitenin yabancı dil ders içeriklerinde bu tür bir yanlış ifade yer almıştır.

3. YANLIŞ LEHÇE ADLARININ KULLANILDIĞI YERLER

“Özbekçe Dili” İfadesinin Kullanıldığı Yerler ¹⁶

Bir Özbek forum sayfasında ve çağdaş Türk lehçeleriyle ilgili bir sözlüğün tanıtımında bu yanlış kullanım görülmüştür.

“Tatarca Dili” İfadesinin Kullanıldığı Yerler ¹⁷

Bir dergide, Baltık Türkleriyle ilgili makalede bu yanlış kullanım bulunmaktadır.

SONUÇ

Elimizdeki örnekler içinde yazılış tarihi bilinen metinlerden yola çıkarak konuyla ilgili olarak şunları söyleyebiliriz: İlk kez “*Türkçe dili*” (1996), ardından “*Almanca dili*” ve “*Yunanca dili*” (1997), daha sonra “*İngilizce dili*” ve “*Arapça dili*” (1998) metinlerde görülmüştür. Türk lehçelerine ait ilk yanlış kullanıma “*Özbekçe dili*” şeklinde 1999 yılına ait bir metinde rastlanmıştır.

Hamza Zülfikar’ın “*X+CA dili*”¹⁸ şeklindeki yanlış kullanımlarla ilgili *Türk Dili* dergisinde yayınlanan yazısının tarihi 1999’dur.¹⁹ Bu tarih ve internetin Türkiye’de yaygınlaşma zamanı dikkate alındığında, sözü edilen yanlış kullanımların 1990’lı yıllarda ortaya çıkmaya başladığı söylenebilir.

Yine yazılış tarihi belli olan metinler dikkate alındığında “*X+CA dili*” biçimindeki yanlış kullanımlara 1996’da bir kez, 1997’de iki kez, 1998’de altı kez, 1999’da altı kez, 2000’de üç kez, 2001’de dört kez, 2002’de yedi kez, 2003’te dokuz kez, 2004’te yedi kez, 2005’te de yedi kez rastlanmıştır.

Buna göre 2000 ve öncesine ait beş yıldaki yanlış kullanım sayısı 18 (on sekiz) iken, 2001’den 2005’e kadar olan beş yıldaki yanlış kullanım sayısı 34 (otuz dört)’tür. Bu karşılaştırma, yanlış kullanımın metinlerde geçme oranının yaklaşık iki kat arttığını göstermektedir.

Aynı metinlerdeki doğru/yanlış kullanımlar karşılaştırıldığında ise, şu sonuç çıkmaktadır: “*X dili*” biçimindeki doğru kullanımın sayısı 94, “*X+CA dili*” şeklindeki yanlış kullanımın sayısı ise 167’dir. Doğru kullanımın iki katına yaklaştığı anlaşılan yanlış kullanım; maalesef artık Türkçeye yerleşmek üzeredir.

“*X+CA dili*” biçimindeki yanlış kullanımların yaygınlaşmasından sonra Necmettin Hacıeminoğlu’nun kitabının adı *Türkçe Dilinde Edatlar* (doğrusu *Türk Dilinde Edatlar*) olmuş, bir öğretim üyesi *Türkçe Dili Okutmanlığı* (doğrusu *Türk Dili Okutmanlığı*) yapmış, bir üniversitede *Türkçe Dili* (doğrusu *Türk Dili*) diye bir ders okutuluyormuş, bir kişi *Almanca Dili Eğitimi Anabilim Dalı* (doğrusu *Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı*) mezunuymuş, bir üniversitenin *Eğitim Fakültesi Almanca Dili Eğitimi Anabilim Dalı* (doğrusu *Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı*) tarafından AB eğitim programlarına yönelik Almanca dil kursları veriliyormuş, bir üniversitede *Fransızca Dili ve Edebiyatı* (doğrusu *Fransız Dili ve Edebiyatı*) öğrencilerine yönelik kitap hazırlanmış...

Eğitim kurumlarında okutulan ders adlarına, içerisinde bakanlıkların da bulunduğu bazı devlet kurumlarının duyurularına, mahkeme kararlarına, meclis tu-

tanaklarına, kanun maddelerine, kitap adlarına kadar yerleşen bir yanlış önlemin pek de kolay olmayacağı açıktır. Bu tür yanlışlara geçit vermemek için yabancı dille eğitim ile kaliteli yabancı dil eğitiminin farkı anlaşılmalı ve dil elden gittikten sonra çok şeyin peşi sıra gideceği iyi bilinmelidir.

* Doç.Dr., Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

¹ Günay Karaağaç, *Dil, Tarih ve İnsan*, Ankara 2002, s. 40; Necip Üçok, *Genel Dilbilim (Lengüistik)*, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, Ankara 1947, s. 65.

² (<http://www.tdk.gov.tr/ham05.html> (26.02.2006); Hamza Zülfiyar, "Doğru Yazalım, Doğru Okuyalım", *Türk Dili*, sy. 572, Ağustos 1999, s. 706-707.

³ Dilin ve kültürün hafızası olduğu için "internet" in faydalı yanları da bulunmaktadır. Aksi hâlde bu yanlış yapının kullanıldığı yerlere kolayca nasıl ulaşabilecektik!

⁴ Bu kısımda yer alan "Türkçe dili" ve "Arapça dili" ifadeleri, yanlış kullanımlardır.

⁵ Bu araştırmamız, kısmen internetle de ilgili olduğu için bu ortamlardan faydalandığımız kaynakları web sayfası olarak sırasıyla verdik. Zaman zaman internet sitelerinin adresleri değişebilmekte veya bunların bazıları yayından kaldırılabilir. Örnekleri aldığımız siteler, bu yazı yayımlanmak üzere verilmeden önce tarafımızdan kontrol edilmiş ve işler durumda oldukları tespit edilmiştir. "Türkçe Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları şunlardır:

<http://www.gerretsentradning.nl/Landen/Turkey.htm>

http://www.turkischweb.com/Turkce_dersi/seite20.htm

<http://www.mihenk.gr/arsiv/10/dunya.htm>

<http://www.zufusszurschule.de/fsturk.html>

http://www.turkischweb.com/Turkce_dersi/seite5_old.htm

http://members.tripod.com/~zaza_kirmanc/genel/okumayazma.htm

<http://www.irib.ir/worldservice/turkishradio/3.htm>

http://www.ane.de/cgi-bin/eb2_txt.asp?Hauptthemen_id=5&Unterthemen_id=72&individuell=False

http://www.tgsh.de/cgi-bin/forum/tgshforum_index.cgi?readmes&23

<http://www.ways-of-christ.com/tr>

<http://www.turan.tc/turk/makedonya>

<http://www.nachbarschaftshaus.de/werner-d/sozialberatung-tr.html>

<http://www.tursab.org.tr/content/turkish/uyeler/bulten/TB59/04eK59.htm>

<http://www.anayasa.gov.tr/KARARLAR/IPTALITIRAZ/K1968/K1968-57.htm>

<http://www.sabah.com.tr/2004/06/22/yaz06-10-129-20040605.html>

<http://www.harran.edu.tr/myo/akcakale/yaktas.htm>

<http://www.msb.gov.tr/Birimler/TekHizD/TekHizDBirifingProtokolMetinleriTurkce.htm>

http://www.lefkosaturkbelediyesi.net/haberler/lysistrata_lbt.htm

<http://www.halkinsesi.org/?action=journalist&aid=362>
<http://www.angelfire.com/tn3/turkav/necmettinhacieminoglu.html>
<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/99/01/05/dizi/01diz.htm>
http://www.guneydergisi.com/sayilar/dosya_plehanov.htm
http://www.radikal.com.tr/veriler/2003/12/11/haber_98511.php
<http://www.milliyet.com.tr/1998/04/21/haber/hab12.html>
<http://www.radikal.com.tr/1999/03/07/turkiye/ati.html>
<http://fbc.gantep.edu.tr/sorular/5.htm>
<http://www.rtuk.org.tr/nuri.htm>
<http://www.ee.hacettepe.edu.tr/index.php?lang=t&action=4065&passcode1=203>
<http://user.tninet.se/~dde372g/firstpage/anadili.html>
<http://www.til.sakarya.edu.tr/hakay.htm>
<http://www.eskisehir.gov.tr/index.aspx?id=98>
http://www.belgenet.com/2001/bumin_250401.html
<http://www.beyoglu.gov.tr/nufus.htm>
<http://www.milliyet.com.tr/1996/12/10/yazar/livaneli.html>
http://www.byegm.gov.tr/yayinlarimiz/anadoluyahaberler-veni/2003/aramlik/ah_02_12-03.htm
<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2003/08/09/ekonomi/ekonomiprn1.html>
<http://www.besyo.sakarya.edu.tr/ogretmen/plan.html>
http://egitism.inonu.edu.tr/NurhanSonmez_kureselegt.htm
<http://www.milliyet.com/2005/10/22/yazar/altan.html>
http://www.turkce-icin-el-ele.nl/duyurular.php?action=showAnnouncement&d_id=31
http://members.tripod.com/interlink_ltd/turkishoff-tur.html
<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2001/03/18/dunya/dunya6.html>
<http://www.daym.gov.tr/2005%20ihale/TEK.%C5%9EART-B%C4%B0LG%C4%B0SAYAR%20DESTEKL%C4%B0%20K%C4%B0MYA%2014.09.2005.htm>
http://www.milliemlak.gov.tr/Kamu_arazisi_tahsis_uyurusu.doc
<http://www.iaau.edu.kg/tr/index.php?categoryid=26&PHPSESSID=185bc03dc96aef2c0d9803a8b241a63>
<http://www.sabah.com.tr/2005/08/22/cp/gnc111-20050807-102.html>
<http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem22/yil2/bas/b061m.htm>
<http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem21/yil4/bas/b123m.htm>
<http://www.yargitay.gov.tr/aihm/tyagerger.html>
<http://sendika.org/index.php?eylem=linkler>
⁶ "İngilizce Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları aşağıdadır:
<http://www.harran.edu.tr/myo/akcakale/yaktas.htm>
<http://fbc.gantep.edu.tr/sorular/5.htm>
http://www.beykent.edu.tr/ydy/hazirlik_ders_1.htm
<http://www.mmf.gazi.edu.tr/insaat/hocalar/lalebalas.htm>

İnternet Türkçesinin Çıığı: "Türkçe Dili (I) ve Diğerleri"

- <http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart99/bolum9.html>
<http://www.yok.gov.tr/denklik/almanya.htm>
<http://www.dilsitesi.com/taquestions.htm>
<http://www.yadyok.boun.edu.tr/ileriingilizce.htm>
http://www.egm.gov.tr/apk/dergi/35_sayi/yeni/web/makaleler/Interpol_Dairesi_Baskanligi.htm
<http://www.milliyet.com.tr/content/egitim/egi001/egi75.html>
http://www.ubak.gov.tr/tr/dlh/ilan_tr.htm
<http://www.prep.atilim.edu.tr/hosgeldiniz.htm>
<http://www.bilkent.edu.tr/bilkent-tr/academic/admission/adaybilgi/akad4.html>
<http://www.dtm.gov.tr/menueang.htm>
<http://www.bumko.gov.tr/mevzuat/Butcetalimatlari/1999buttalimatlari/sira7.htm>
http://ia.odtu.edu.tr/kw/tr/ia_ingilizcediliogretimemetodolojisi.htm
<http://www.fed.boun.edu.tr/courses.asp?bolum=FLED&dil=tr>
http://www.beykent.edu.tr/yeni_beykent/index.php?modul=guncel&duyuru=123
<http://www.sabanciuniv.edu/?OgrencilerIcin/OgrenciKabuluVeBasvurular/UniversiteyeKayit.html>
http://yalova.meb.gov.tr/esenkoy_100/n_kilic.htm
<http://www.ake.hacettepe.edu.tr/newbie.html>
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/sozkan/>
<http://www.milliyet.com/2000/09/16/yazar/uras.html>
<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5057.html>
<http://www.polakd.edu.tr/tr/baskanlik/index.php?sayfa=14&id=7>
<http://www.sabanciuniv.edu/?OgrencilerIcin/OgrenciKabuluVeBasvurular/UniversiteyeKayit.html>
<http://www.kamanmyo.gazi.edu.tr/insaat.htm>
<http://ydl.karaelmas.edu.tr/dosyalar/hocacvs/AlperSahin.htm>
<http://www.bilkent.edu.tr/bilkent-tr/academic/admission/ge100/ge-katilim.html>
<http://www.atilim.edu.tr/prospectives/why-tr/8.html>
http://www.ubak.gov.tr/tr/alt/seyktor/denizcilik/imo_cdrom.htm
<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/98/09/26/yazarlar/15yaz.htm>
<http://bsy.marmara.edu.tr/TR/sektoreozel.htm>
<http://www.die.gov.tr/EGITIM/emkYdilEgm.htm>
<http://www.yok.gov.tr/egitim/latvia.htm>
<http://www.education.ankara.edu.tr/Bolumler/OZELEGITIM.htm>
<http://ydyo.ktu.edu.tr/bilgilendirme.php>
<http://www.milliyet.com.tr/2002/03/22/yazar/uras.html>
<http://yok.gov.tr/apk/yurtdisieg.htm>
<http://www.milliyet.com.tr/1998/04/20/haber/habz4.html>
- ⁷ "Almanca Dili" ifadesinin geçtiğı internet kaynakları şunlardır:
<http://www.zufusszurschule.de/fsturk.html>
http://www.tgsh.de/cgi-bin/forum/tgshforum_index.cgi?readmes&23
<http://www.nachbarschaftshaus.de/werner-d/sozialberatung-tr.html>

- <http://www.harran.edu.tr/myo/akcakale/yaktas.htm>
<http://www.bumko.gov.tr/mevzuat/Butcetalimatlari/1999buttalimatlari/sira7.htm>
http://www.cu.edu.tr/Content/Shtml/Turkish/duyurular/genel/Alm_Kurs.shtml
<http://www.sabanciuniv.edu/?OgretimUyesiVeCalisanlar/BirimlerCV.php?sicil=315>
http://www.radikal.com.tr/veriler/2002/02/21/haber_29893.php
http://www.radikal.com.tr/veriler/2001/12/15/haber_23882.php
http://www.alev.k12.tr/o_06almanca.htm
<http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/bultenler/genelsecim/secimler.htm>
<http://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=3380>
<http://www.milliyet.com.tr/1998/12/14/yazar/uras.html>
<http://www.milliyet.com.tr/1997/01/01/t/siyaset/erbakan.html>
http://www.beykent.edu.tr/ydy/moderndil_ders_1.htm
- ⁸ "Fransızca Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları aşağıdadır:
<http://www.harran.edu.tr/myo/akcakale/yaktas.htm>
http://www.egm.gov.tr/apk/dergi/35_sayi/yeni/web/makaleler/Interpol_Dairesi_Baskanligi.htm
<http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/bursduyuru/Burslar2004/BeTun2004/BeTunBursu.htm>
<http://www.anayasa.gov.tr/kararlar/IPTALITIRAZ/K2002/K2002-201.htm>
<http://www.milliyet.com.tr/1999/01/07/yazar/alpay.html>
<http://www.ahaber.anadolu.edu.tr/248/haber10.htm>
<http://www.ntvmsnbc.com/news/60364.asp>
http://www.beykent.edu.tr/ydy/moderndil_ders_1.htm
<http://iibf.yasar.edu.tr/turizmicerik.html>
<http://www.hafde.hacettepe.edu.tr/tef.shtml>
- ⁹ "Arapça Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları şunlardır:
<http://fened.uludag.edu.tr/tarih/dersler/tde2086.html>
<http://www.boun.edu.tr/~bupress/yayin.html>
http://www.diyabet.gov.tr/DIYANET/ilmi_dergi/ilmi/main.asp?makno=1
<http://www.milliyet.com.tr/1998/10/26/haber/hab03.html>
http://www.diyabet.gov.tr/DIYANET/aylik_temmuz2000/kgundem.htm
<http://www.turkish-embassy.org.kw/tem-bilg.asp>
<http://arsiv.sabah.com.tr/2003/09/16/d01.html>
- ¹⁰ "İspanyolca Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları aşağıdadır:
<http://kitap.antoloji.com/kitap.asp?kitap=35505>
<http://www.harran.edu.tr/myo/akcakale/yaktas.htm>
<http://www.aksam.com.tr/arsiv/aksam/2003/10/09/egitim/egitim4.html>
<http://www.yok.gov.tr/duyuru/mex-burs.htm>
<http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/BasvuruKlavuzu2002/Ek5.htm>
- ¹¹ "Rusça Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları şunlardır:
http://www.kml.yildiz.edu.tr/ben/b_keskin.htm

http://www.kafder.org.tr/kultur.php?yazi_id=217

<http://www.dtm.gov.tr/ead/DTDERGI/OCAK2003/bilisim.htm>

<http://arsiv.sabah.com.tr/2000/01/30/i01.html>

¹² "Farsça Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları aşağıdadır:

<http://listweb.bilkent.edu.tr/bsb/2005/Jun/0078.html>

<http://arsiv.hurriyetim.com.tr/hur/turk/01/06/08/dunya/38dun.htm>

<http://www.irankulturevi.com/turkce/iran/iran.htm>

¹³ "Yunanca Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları şunlardır:

<http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/DISBASIN/1997/11/24x11x97.TXT>

<http://www.yenisafak.com.tr/arsiv/2005/MART/09/g12.html>

¹⁴ "Japonca Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları aşağıdadır:

<http://ww.boun.edu.tr/~pubrel/news/mayis2003/Sayfa5.htm>

<http://www.po.metu.edu.tr/buhafta/bh526.html>

¹⁵ "İtalyanca Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları şunlardır:

<http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/BasvuruKlavuzu2002/Ek5.htm>

http://www.beykent.edu.tr/ydy/moderndil_ders_1.htm

¹⁶ "Özbekçe Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynakları aşağıdadır:

<http://www.forum.uz/archive/index.php/t-22611.html>

<http://www.tdk.gov.tr/residesadik/kurtulus.htm>

¹⁷ "Tatarca Dili" ifadesinin geçtiği internet kaynağı aşağıdadır:

http://www.orkun.com.tr/asp/yazi.asp?Makale_Nu=746

¹⁸ Bu kısımda tırnak içerisinde bulunan "X"ler, hiçbir ek almamış millet veya boy adını temsil etmektedir.

¹⁹ Zülfikar, a.g.m., s. 706-707.

Abstract***The Cry Of The Internet Turkish: "Turkish Language (!)
and The Others"***

Internet is providing the enhancement of easy and fast information sharing, but at the same time it is increasing the speed of useless or unnecessary information distribution. Because of the network environment's effect on the masses recent language mistakes are also spreading very fast, as an example; mistakes such as "Türkçe dili (language of Turkish)" and the like are considered of this type. Internet is the main reason of wrong usages caused by the use of foreign languages as the medium of education. Internet is causing people to read less and this has an enormous impact on cultural improvement. People, who are weak in cultural aspects usually use the language improperly and spoil the language with slang as well. If this problem influences the language in a broader approach, there might be unavoidable problems for Turkish. On the other hand, the difference between teaching foreign language with high standards and foreign language as the medium of education, including the result of both the issues are not clearly understood. Wrong usages like "Türkçe dili" or "İngilizce dili" are signs that foreign language has a deep impact on the structure level of Turkish rather than the simple effects or degradation of words.

Key Words: *Education with foreign language, Internet, Turkish, Turkish Language, English, "Türkçe dili", "İngilizce dili"*

Özet***İnternet Türkçesinin Çılgılığı: "Türkçe Dili (!) ve Diğerleri"***

Bilginin daha kolay ve hızlı bir şekilde yayılıp paylaşılmasını sağlayan internet, yanlışlıkların yayılmasını da akıl almaz bir şekilde hızlandırmaktadır. Ağ ortamı çok geniş kitlelere hızlı bir şekilde etki ettiği için yeni ortaya çıkan dil yanlışları, çok daha çabuk yaygınlaşabiliyor. "Türkçe dili" ve benzeri yan-

lışlar bu türdendir. Yabancı dille eğitimin bir ürünü olan bu yanlış kullanımların yaygınlaşmasına internet sebep olmuştur.

İnternet ortamı, kitap okumayı azaltarak kültürlenmeye büyük darbe vurmakta; kültürü kat insanlar da hem dili doğru düzgün kullanmamakta hem de argoya çok fazla yer vererek dilin büsbütün kirlenmesine yol açmaktadırlar. Bu kirlenme zamanla genel dile sıçrarsa, Türkçe açısından önüne geçilmez sıkıntılar doğabilir. Öte yandan Türkiye’de, seviyeli yabancı dil öğretimiyle yabancı dille öğretim arasındaki fark ve bunların sonuçları tam olarak anlaşılmış değildir.

“Türkçe dili”, “İngilizce dili” gibi yanlış kullanımlar; yabancı dilin, kelime düzeyindeki etkiyi aşarak yapı düzeyinde Türkçeyi etkisi altına almaya başladığını da göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yabancı dille öğretim, internet, Türkçe, İngilizce, Türk dili, İngiliz dili, Türkçe dili, İngilizce dili*